

HET VERHAAL VAN DIRK, EEN MARSKRAMER

Door Marijke van Ittersum

Een marskramer heeft het niet gemakkelijk in het jaar 1572, denkt Dirk. Hij is op weg naar Gouda, zijn rieten mand is zwaar en het is over de smalle en modderige Winterdijk nog altijd flink wat kilometers lopen vanuit Waddinxveen, waar hij gisteren was. En het is best koud, hoewel het 20 juni is. Ik moet naar het zuiden, denkt Dirk, misschien wel helemaal naar Vlaanderen. Het zijn onze kere tijden in Holland, nu Alva aan de macht is. Ja, de IJzeren Hertog is geen beste heer om tegen je in het harnas te jagen, dat weet inmiddels iedereen wel.

Maar aan de andere kant is de nering voor marskramers wel een stuk beter geworden. Sinds in 1569 de Tiende Penning is ingevoerd door Alva, hebben de gewone mensen nog minder te besteden en zijn marskramers meer welkom dan vroeger. Maar die Tiende Penning is natuurlijk schandelijk: iedereen moet belasting betalen op eten en drinken en zelfs bier! En al dat geld wordt gebruikt om het soldij van die vermaledijde Spaanse soldaten te betalen, foei! Dirk stapt stevig door. Bij de Kattensingel gekomen, wil hij door de Potterspoort. Eerst naar de Westhaven, waar hij iets af te leveren heeft en vanavond terug naar de Winterdijk, waar hij een boer kent en daar soms overnacht.

Maar het loopt anders. De poortwachter fouilleert hem grondig en de koker die Dirk zou afleveren aan de bierbrouwer van Het Ossenhoofd aan de Westhaven wordt gevonden. Er zit een pamflet in. De wachmeester bekijkt de prent en ontsteekt in hevige woede: het is een spotprent van Alva. Met een opruiende tekst.

*Die scepēn veruallen, die sci-
plieden connen
Nyet behelpen, die copman en
vercopt geen
Waer babels hoer is vrolick met
duc dalba
Den cramer sit armelÿck neder
hÿ can
sÿn ware nyet vercopen doer
duc dalbas
onclÿnen schatten en rouen*

(De schepen vergaan, de scheepslieden kunnen er niets aan doen, de koopman verkoopt geen goederen, de hoer van Babylon amuseert zich met de hertog van Alva. De arme marskramer zit aan de grond, ten gevolge van Alva's ongebreideld brandschatten en roven)

Een uur later zit Dirk – bont en blauw geslagen – in een cel onder het stadhuis. Zijn rieten and met koopwaar is verdwenen. Het wordt nacht. Maar het broeit in de stad. De burgers van Gouda hebben al veel langer genoeg van Alva en zijn tirannie. Een beroep op de burgemeester en de schepenen heeft niets opgeleverd, maar zij laten het er niet bij zitten. Wouter, de zoon van de brouwer, heeft de arrestatie van Dirk gezien en vertelt het zijn vader. Die grimlacht, maar zegt niets: er is immers een plan.

Die nacht beuken Herman Sterre, een prinsgezinde Gouwenaar en Jonker Adriaan van Zwieten met een leger van

wel 69 man de Kleiwegpoort in. Van Zwieten weet wat hij doet. Heeft hij niet pas ook Oudewater bevrijd van het Spaanse juk? De schutterij, in allerijl opgeroepen, weigert tegen Gouwenaars te vechten en sluit zich bij de opstandelingen aan. Gouda verklaart zich vóór de prins en tegen Alva!

Dirk wordt uit zijn cel gehaald. De Held van het Pamflet, zo wordt hij nu genoemd. Hij moet mee naar het kasteel, waar hij onderaan de tafel mag zitten en mag mee-eten met de hoge heren. Zelfs de geuzenadmiraal, de graaf van Lumey, is aangeschoven. Hoewel Dirk zijn dankbaarheid betuigt aan ieder die het horen wil, wil hij eigenlijk alleen maar zo snel mogelijk weg. Hij heeft van Jonker van Zwieten 30 carolusguldens gehad. Daar moet een timmerman wel een maand voor werken! Met zo'n bedrag kan hij een nieuwe nering opzetten. Maar hij hoopt vooral dat zijn mand met koopwaar niet opduikt. Daar zitten immers wel twintig rozenkransen in. Zulke katholieke koopwaar zal hem zeker niet geliefd maken bij deze vechtlustige protestanten! Nee, hoe eerder hij weg is, hoe beter. En zo loopt Dirk de Winterdijk weer op, nog voor de nacht gevallen is. Weg van Gouda!

